

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserate) vsprejema upravnništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 245.

V Ljubljani, v sredo 25. oktobra 1899.

Letnik XXVII

Državni zbor.

Dunaj, 24. okt.

Razmere so še vedno nejasne, vlada je s svojo izjavo zakrila svoje prave namene, vendar pa je zastor toli prozoren, da se vidijo v ozadju obrisi načrta. Nova koalicija, ta igra je pod peresom, in razni režiserji prirejajo prizorišče. Ob volitvi predsedstva se je desnica še vzdržala na nogah, toda ob drugi jednaki preskušnji utegne se umakniti, ker so vplivi tako silni in mogočni ter obljube tako vabljive, da se jim nekateri elastični možje že težko ustavljajo. Kar ovira izvršitev tega načrta, so za nekatere kroge merodajni edino le še spomini na minuli dve leti nemške obstrukcije, je sramežljivost, ki brani samoljubnim življenjem, da se javno že ne objemljejo kot novi zavezniki. Sedanja vlada se je sicer proglasila za nevtrarno, toda mej vrstami njene izjave je označena njena smer, ki za desnico nikakor ni ugodna. To se razvidi iz današnjih govorov. Govorili so sami levičarji. Iz vseh govorov je odmevalo, da so levičarji zadovoljni z vladno izjavo in da le dejanj še pričakujejo v smislu izjave.

Oglašeni so nad 70 govornikov, in sicer vsi contra. Danes jih je govorilo osem. Dr. Okuniewski je razpravljal gališke razmere ter pritožbe rusinskega prebivalstva. Dr. Hofmann-Wellenhof je ponavljal iz svoje knjige, ki jo je izdala vsenemška zveza v Monakovem, znane in povsem neutemeljene trditve o zatiranju nemstva v Avstriji. Država mora po njegovi želji biti nemška, češ, da to zahtevajo naravno pravo, zgodovina in dejanske razmere. Zato zahteva od vlade, da pripravi trdno, sigurno pot novi vladi, v kateri bodo imeli odločivno besedo nemški levičarji.

Dr. Pergelt je ponavljal svoje »šlagerje« izza obstrukcije, dr. Lueger si je spretno pomagala iz zaduhlega ozračja vzajemnosti s svojimi političnimi nasprotniki, kažoč na potrebo resnega dela v parlamentu. Dr. Bärnreither je v uglajenem slogu označil znano stališče ustavovernega veleposestva, ki vedno naglašava ustavo, a niti koraka ne stori, da bi se ustava tudi izvrševala v pravem avstrijskem, a ne nemškoliberalnem duhu.

Nekako v istem tiru se je gibal Kink, novi načelnik nemške proste zveze, v kateri sedé zastopniki nemških trgovskih zbornic. Stališče soc.-demokratov je označil poslanec Hannich. Znani Wolf pa je bil danes ponižno jagnje. Obljubil je, da se hoče poboljšati, kar je seveda vzbujalo splošen smeh. Priznal je naravnost, da so on in tovariši zanesli mej narod oni vihar, ki je zadnji dve leti besnel po Avstriji. Sebi je v prvi vrsti pripisaval zaslugo, da je levica strmoglavila tri ministerstva in sedanja vlada preklicala jezikovni naredbi. Toda tudi Wolf je stavil pogoje za premirje. Zahteval je, da parlament sklene nagodbo z Ogersko, in sicer z onimi premembami, katere zahteva nemška levica. Drugič mora vlada predložiti jezikovni zakon z jasno določbo, da je nemščina državni jezik. Tretjič zahteva zagotovilo, da vlada ne bode uporabljala § 14. Ako ne, potem Wolf in Schönerer takoj skličejo zopet črno vojno prusaških prostovoljcev, ki bodo pustošili z ognjem in mečem. Za levico tako oblastne besede gotovo niso prijetne, ker spominjajo na onega narednika, ki je zabičaval novincem: »Mi smo bratje in tovariši; jaz ukazujem, a Vi morate ubogati«. Dokler bodo torej levičarji poslušni, tako dolgo se jim ni bati Wolfovega biča.

Prihodnje tri dni bode zbornica nadaljevala to politično debato, v kateri bodo razni govorniki ponavljali le rekriminacije. Debata ne bode pojasnila položaja, ker se bode končala brez vsacega predloga, oziroma glasovanja.

Ko je danes zapisnikar Hofica čital češko interpelacijo na pravosodnega ministra, ki je nadosodišču v Pragi izdal strogi ukaz, da mora ovditi vsacega uradnika, ki bi se ne pokoril jezikovnim naredbam iz l. 1880, je mej češkimi poslanci nastal silen vihar. Od vseh strani je gromele na dr. Kindingerja, ki je stal s srpim pogledom sredi elementarne nevihte. Vse kaže, da se viharji še niso polegli in je v zraku mnogo elektrike.

Politični pregled.

V Ljubljani, 25. oktobra.

Obstrukcija v državnem zboru? V večerajšnji seji poslanske zbornice se je pričela razprava o vladni izjavi v prvi otvoritveni seji, pri kateri je oglašanih 69 poslancev in sicer vsi proti. O teku razprave poročamo na drugem mestu. Proti koncu je bila večerajšnja seja zelo burna in se je morala vsled nemira predčasno zaključiti, tako da ni bilo mogoče preiti na volitev članov v kvotno deputacijo, ki je bila na dnevnem redu kot zadnja točka. Povod nemirom je dala interpelacija Čehov glede razveljavljanja jezikovnih naredeb oziroma glede tajnega odloka pravosodnega ministra v zadevi jezikovnih naredeb. Nemški poslanci so ugovarjali, da bi se prebrala dotična interpelacija. Ker se pa le ni hotelo ugoditi zahtevi teh zastopnikov, je navstal nemir, ki je proti koncu nekako spominjal na dogodke v zad-

LISTEK.

V porabo.

Mestni oče pa preotljena žurnalistova ušesa. To sta dva pojma, različna sicer, pa v kavzalni zvezi. Pred nekako tremi leti bil je v »Narodu« jeden znanih teljtonov posvečen životopisu znane občinskega svetovavca v Ljubljani. Hvalevredno početje to; kaj pa naj pišem iz domače politike nego životopise slavnih mož iz Kravje doline?

Dotični mestni oče pa v svoji skromnosti ni bil zadovoljen, da se mu v javnosti taka slava poje, zato je sklenil osvetiti se na jako originalen način. »Kam pa tako vibrate in tako pozno, gospod mestni oče?«

»I kam?! Berite tole!« In izvlekel je iz žepa list slovenske inteligence, kjer stoji pisano: na periferiji mesta se je rodil, v hlevu je domač in Pepe mu je ime. Komaj sem toliko prebral in gospod mestni oče govoril je dalje: Tu imam žeblje in kladvo. Ko dobim zlodeja, ki ga iščem že dve noči, ga pribijem stemi-le žebli za ušesa na hišni zid za spomin na tale slavni životopis. — Izgovorivši to, spravil je kladvo, žeblje in

»Narod« in vihral po blatnih ulicah ljubljanskega mesta. Čul sem le še, ko je mrmral rekoč:

Če grejo vsi konji iz štale, dobit in na žid za ušesa pribit ga moram. . . . Gledal, strmел sem za njim ter se bal za ušesa žurnalistova. Od tistega časa nisem več videl tega mestnega očeta do jedne seje mestnega sveta v prošlem poletju.

Usoda maščevanja vrgla me je na visoko galerijo visoke pozlačene dvorane mestne hiše. Z vso ponižnostjo zrem v slavni zbor visokih mestnih očetov. Seja se vsak čas prične. Mestni očetje stoje v gručah. Edna gruča dohtarji in zavarovalni agentje: dvanajščaki ali škrbatarji. »Wohledle, ehrenfeste, fürnembe, ehersame, fürsichtige und wohlweise meine lieben Freunde«. Tako bi jih nagovarjale gosposke v srednjem veku. Škoda da smo že skoraj koncem novega veka in se kmalu prične najnovejši vek.

Tam druga večja gruča »die Herren Vierundzwanziger« iz konca srednjega veka. Zgodovinar Iv. Verhovec piše o »štirjindvajsetakih«: »Tu so bili zastopani večinoma rokodelci in obrtniki« — in uradniki ter veliki in mali profesorji, bi jaz dostavil.

In mi na visoki galeriji, mi smo tretja korporacija mestnega zbora, uboga gmajna. Eh, kakor v srednjem veku. Doli v gladkem parketu

škrbatarji, gori na tesni galeriji uboga gmajna. Tam zlata žvenkét in učenosti cvét, — visoko od njih ločena pa »uboga gmajna«. Zgodovinar Ivan Verhovec piše (Letopis »Matice« l. 1898, str. 69): »Čim bolj oholo so se ljubljanski mogotci vedli, čim bolj so nosili glave po koncu, tembolj jih je mrzila uboga „gmajna“. In jaz potomec uboge gmajne jih tudi mrzim in maščeval se bom, bridko maščeval. Prišle bodo volitve in »uboga gmajna« bo imela tudi besedo in takrat, takrat bom jaz volil — volil tako, kakor bo hotela škrlatasta gospoda.

Vzlie napredni stranki vendar tičimo z občinskim svetom še globoko v srednjem veku. Pač v nekaterih ozirih smo napredovali ali pa nazadovali, kakor se vzame. V poprejšnjih časih so se svetovalci ljubljanski košatili v škrlatastih oblekah, dandanes se ne več. Zakaj se je to opustilo, ne vem, saj še slavni Valvasor ne ve, ki piše: Warum aber dieser Habit (t. j. škrlataste obleke) unterlassen worden, kann man nicht wissen. Tu smo nazadovali. Kako lepo bi se škrlatast plašč podal gospodu županu in občinskim svetnikom v prenovljeni dvorani: Belo zlata občinska dvorana in mestni očetje v škrlatastih plaščih, to bi bila harmonija barv, pogled za bogove. Prosim, da to zadevo, ki je gotovo stvar umetniškega ukusa, vzame novo umetniško dru-

njem zasedanju avstrijskega parlamenta. Predsednik je moral sejo predčasno zaključiti in se razprava nadaljuje v današnji seji. Ako pojde tako nadalje, imeli bomo v zbornici zopet obstrukcijo, katero bodo sedaj vprižarjali po nemških nacionalcih izzivani češki zastopniki. Drugo dejanje bo pa huje od prvega, ako pride do tega, da se bodo morali Čehi s silo boriti za svoje kračene jim pravice, posebna nevarnost pa preti avstro-ogerski nagodbi, kar je že včeraj z radostjo naglašal posl. dr. Lueger. Vlada naj bi toraj dobro premislila, komu se je bolje zameriti: ali nemškim, raznih predpravil sitim kričačem, ali pa zastopnikom na vse strani zatiranega slovanskega prebivalstva.

Demonstracije na Češkem. Odkar je sedanja vlada vsled nečuvnega pritiska razveljavila jezikovni naredbi na Češko in Moravsko, vlada lahko umevno nepopisna ogorčenost mej češkim prebivalstvom. Tej svoji ogorčenosti daje narod duška na raznih shodih in obhodih ter zahteva, da se vrne Čehom, ker so jim njih zastopniki priborili po večletnem naporu in za kar so v parlamentu tlačili dolgo vrsto let. Akoravno je v tem ognju sem ter tje tudi mogoče, da kedo demonstrantov prekorači mejo zakona in v svojem nadaljnjem ogorčenju proti židom stori kaj, kar seveda ni odobravati, toda gotovo ni vse res, kar pišejo nemški čifutski listi o sedanjih demonstracijah. V teh poročilih se predstavlja češki narod oziroma demonstrantje kot najbolj divji na celem božjem svetu, kateremu ni sveta več nobena stvar. Dunajska židinja prinaša kar cele strani poročil o ropanju, požiganju in pobojih, mej tem ko je le s par vrticami omenjala prusovske demonstracije v raznih severnočeških mestih in ni imela za tedanje divjaške rogovileže niti jedne grajalne besede. Namen takih poročil je jasen kot beli dan. Vlada se mora prepričati, da je v največji nevarnosti življenje in imetje »zatiranega« nemškega naroda na Češkem in Moravskem ter na podlagi tega oklicati — obsedno stanje za »najnevarnejše« okraje. No, želja se jim bržkone kmalu izpolni, ker tu se gre za koristi židovskih Nemcev.

Prvi zbornični podpredsednik doktor Pientak je podal nekaj svojih mislij o volitvi zborničnih podpredsednikov ter o razmerah poljskega kluba nasproti novi vladi. Dr. Pientak pravi najprej, da so mu le izredne razmere pomogle do podpredsedniškega mesta, potem pa razlaga, da je njegova izvolitev nekaka ost proti vladi. Pričakovati se je smelo, pravi ta mož, da bo vlada, ki je storila toliko uslugo napram levičarjem, pritiskala na iste, da se vsaj volitev predsedstva mirno izvrši. Tega pa vlada ni storila in zato se sme moja izvolitev smatrati za nekako ost proti vladi. Mejklic »židovski hlapec« mi je pa nehote vzbudil veselost, ker veljam v Levovu sploh za gališkega Luegerja (!). — Glede odprave jezikovnih naredeb je dr. Pientak mnenja, da se je vlada tu precej

prenaglila. Odpraviti bi bila smela te naredbe še le tedaj, ko bi bil predložen parlamentu nov jezikovni zakon. O poljskem klubu se je konečno mož izrazil, da sicer ne bo nasprotoval vladi, pač pa je gotovo, da glede asanacije položaja nista oba enakih mislij.

Sestanek treh cesarjev. V zadnjem času je opetovano zagledalo beli dan poročilo, da se snidejo nekje avstrijski, ruski in nemški cesar, a vselej se je ta vest pozneje oficijelno dementovala. Sedaj prihaja jednako poročilo iz Poznanja. Tu se zatrjuje, da se vrše v gradu v Spali na ruskem Poljskem velike priprave, iz česar se sklepa, da se udeležita velikega lova ruskega carja tudi cesar Franc Jožef z nadvojvodo Francem Ferdinandom in pa nemški cesar Viljem. Oficijelno kajpada ta vest še ni potrjena.

Vojna v Burt in angleški parlament. Umevno je, da se vsak dan, kar traja izredno zasedanje angleškega parlamenta, govori večinoma samo o dogodkih na južno afriškem bojišču. Vladni zastopniki prebirajo poslancem došle »strogo« oficijelne brzojavke, v katerih se na dolgo in široko poroča o »odločilnih« zmagah angleških čet. Toda vključ vsem tem mnogoštevilnim brzojavkam ne more zavladati posebno navdušenje mej poslanci, iz zadnjega govora zakladnika Hicks-Beacha pa je razvidno, da je tudi vlada v velikih skrbih glede izida in da ne veruje vsemu, kar prinaša kabel iz Kapstadta. Ta mož najprej zahteva še 8 milijonov funtov posojila vključ temu, da bo redni proračun pokazal tri milijone prebitka, ki se bo porabil v vojne namene. Zakladnik nadalje izjavlja, da je v velikih skrbih zaradi najnovejših poročil z bojišča, da pričakuje dolgotrajne vojske in vsled tega še ogromnih vojnih stroškov, katere bo pa pokril patrijotizem angleškega naroda, obenem pa tudi Transval s svojimi zlatimi polji. Tem besedam so sledili ironični mejklici irskih zastopnikov, ki od početka obsojajo kruto počenje angleških kramarjev, pa tudi vladni mameluki niso mogli biti preveč navdušeni po teh vse prej nego odločilno zmago napovedujočih besedah. Značilno za mnenje irskega in tudi velikega dela angleškega prebivalstva je izjava posl. Patricka, ki je mej drugim dejal, da so roke Chamberleynove s to zadevo tako umazane, kakor ne zlepa kakega hudodelnika, ki so ga odvedli pod giljotino. Moža so sicer radi teh besed iztirali iz zbornice, toda treznomisleči svet je prepričan, da je poslanec resnico govoril.

Glasba.

»Glasbena Zora« je izšel 4. zvezek s tremi solo-spevi s spremljevanjem glasovirja. Dva sta od dr. Benjamina Ipavca: Podoknica iz »Teharskih plemičev«, katero je podobno izdal Hoffmeister, naivno žalna »Je pa davi slanica pala« in Prochazkov samospjev »Tak si lepa«. Dr. Benjamin

Ipavec je ostal zvest svojemu preprosto narodnemu milemu slogu. Prochazka zлага bolj moderno in teatralično. X.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 25. oktobra.

(Javne predavanja.) Opozarjamo na današnje predavanje v veliki dvorani »Kat. Doma«. Predaval boče č. g. dr. Aleš Ušeničnik: »O vzrokih brezverstva«. Pričetek predavanja ob 1/8. uri zvečer.

(Skupščina stranke prava) se vrši danes v Brodu na Savi. Iz Ljubljane je došlo skupščinarjem mnogo brzojavk, ki vse povdarjajo nerazrušno vez, ki spaja po hrvatskem državnem pravu hrvatski in slovenski narod. Brzojavilo je tudi vodstvo katoliške narodne stranke. Skupščini simpatične nam hrvatske stranke želimo največjega vspeha v korist naroda tostran in onstran Sotle. Skupščine se udeležuje tudi neodvisna hrvatska stranka po narodnih zastopnikih Cvjetko Rubetiću in Milanu pl. Kiepacku.

(Tržaška »Edinost«) je klicala v ponedeljek narodovo prokletstvo na razpor v kranjski kmetijski družbi, a v taki obliki, da je »Narod« politično notico včeraj ponatisnil v svoj prilog. Značiti je »Edinosti« vender oči odprl članek v isti številki »Naroda«, v katerem je povedano, katera stranka zaveža v kmetijsko družbo »politično blato«. Kmetje, ki se vabijo na shod za liberalne kandidate, se v članku svaré, da naj se »varujejo duhovnih varuhov pri kmetijski družbi«. To svarilo je združeno z groznim sramočenjem misijonarjev, menihov in duhovnov. Dopisnik pravi, da se je po samostanih utaborilo po 100 snedežev, da misijonarji, jezuiti, lazaristi in frančiškani, požro vse kure, jajca in svinjske gnjati, da ženske ne smejo dajati za maše in romati k »Mariji pomagaj«, da kmetu treba iz svoje hiše vreči odirajočo »gospodo« in par gorkih založiti versko-neumni ženi, da duhovni praznijo kmetove kašče in hočejo z rožnim vencem v zakup vzeti njegove možgane in živce, da duhovni kmetom onečaščujejo, kar jim je svetega v družini, da pri kranjski kmetijski družbi hoče nekaj tisoč goldinarjev profitirati nenasitljivost slovenskih dušnih pastirjev in da se je kranjskim kmetom edino dobro godilo pred 300 leti, ko se je širilo po kranjskem luteranstvo. Te satanske laži in psovke se drzne poslati v »Narod« oni prismojeni advokat, ki sam več kmečkih žuljev požre, kakor 100 menihov in nun skupaj. Ako »Edinost« še ne vidi, kje je politično blato, potem trpi na liberalni slepoti.

(Skrb kmetijske družbe za kmeta.) Z dežele nam je došel sledeči dopis: Kako skrbi sedanji odbor kmetijske družbe za kmečke koristi, hočem pojasniti v naslednjih točkah: 1. Ni se še čulo, da bi bil glavni odbor storil kak korak za deželno

štvo v pretres na jourfix-u pri »Kapetanu« in stavi svoje nasvete.

Napredovali pa smo v drugem oziru. V srednjem veku gospod župan gotovo ni imel za dva metra višjega sedeža kakor drugi svetovavci. Sedaj seveda so gospod župan visoko gori v lesenem tronu in govore doli, doli . . . in velika tišina je, niti dihati se ne upajo die Herrn Zwölfer in Vierundzwanziger in »uboga gmajna« na visoki galeriji je pa kar »panana«. Samo jaz sem se upal enkrat tendenciozno zakašljati, pa prišel je mož redu in me postavil pred vrata. In jaz sem v objemu moža reda se zarotil, da pojem 24 golažev na županov račun pri prihodnjih volitvah.

Oprostite, še nekaj sem pozabil. V srednjem veku nismo imeli v Ljubljani časnikov in vsled tega tudi ne žurnalističke mize v mestni zbornici ljubljanski. Sedaj imamo časnike in žurnalističko mizo v mestni svetovavnici. To je napredek. Brkast gospod sedi za žurnalističko mizo in špiči svoje svinčeno orožje. Velik gospod, strašen gospod, saj v njegovem peresu tiči ali graja ali hvala mestnih očetov. Zato ga ima celi občinski svet v čisljih. Kakor mravlje okolu znanih, sladko hrano jim dajajočih živalic v Erjavčevem spisu, tako se smučejo slavni očetje okolu žurnalista. Kaj vidim?! Et tu Brute! Ušesa si mu hotel pribiti na trdi zid in sedaj mu stiskaš roko? O jerum, jerum. Sicer pa prav tako. Pravičen odpušča sedemdesetkrat

sedemkrat in ti naj ne odpustiš enkrat jednega feljtona? Ven so te vrgli, iz svoje srede so te izključili in list intelligence je popisal tvoje žalostne in vesele ure življenja in »sejanja« v mestni zbornici. Tožil si, zmagal si, če prav so oče župan grdo gledali. Prišle so volitve in nazaj so te sprejeli, volili so te, čast so ti dali nazaj, zakaj bi ne odpustil i ti in pustil cela ušesa žurnalistu?! Ti imaš stol v mestni svetovavnici in žurnalist cela ušesa. Pomagano je obema. Pepi kehre zurück, alles vergeben und vergessen. Die trauernden Rathsherren. — Ta nemški inserat sem bral nekoč v nekem listu nove Abdere.

Anton Nemčić.

V spomin petdesetletnice.

Iz Zagreba, mes. oktobra.

(Konec.)

Koncem februara l. 1843. se je podal Nemčić po svojej davnej želji na gorenje Laško ter je to potovanje opisal živim in zanimivim načinom v debelejši knjigi »Putositnice« (1845). Prigodom županijske restavracije zagrebske 29. julija l. 1845. je bil tudi Nemčić v smrtni nevarnosti, ali se je vendar srečno rešil, da leči hude rane svojega pobratima Bogovića. Žrtvam tega žalostnega dana je posvetil Nemčić slavno svojo himno: »Vience pletu mlade Hrvatice«. Meseca junija l. 1846. prigodom volitve činovnikov križevske županije je

bil Nemčić enoglasno izvoljen za kotarskega sodnika v Novem Marofu, kjer je zraven svojega uradnega posla najraje čital dobre knjige, gojil cvetlice in sestavljal pesme. Meseca junija leta 1848. je potoval z Žigrovićem in Šišmanom Tarkašem po Slavoniji do Zemuna in obiskal Belgrad, pa Oršavo in Mehadijo. V novembru leta 1847., ko je na Hrvatskem odzvonilo latinščini, je pozdravil ta dogodek prav oduševljeno in sestavil vsa svoja poročila županiji v hrvatskem jeziku.

Tako se je približalo tudi leto 1848. Nemčića so v novomarofskem kotaru izvolili enoglasno za poslanca v hrvatski sabor, v katerem je on razvnel s svojimi domoljubnimi govori vse poslušalce, a včasih tudi razveselil s svojimi lakoničnimi in satiričnimi opazkami. Po dokončanem saboru se povrne Nemčić v Novi Marof, pa je od tamkaj prišel v Varaždin, ko je ban Jelačić 11. septembra l. 1848. s hrvatsko vojsko prehajal Dravo.

Početkom meseca aprila l. 1849. je bil Nemčić izvoljen za pravega biležnika križevske županije ter se je moral preseliti v Križevce. Tukaj je obnovil stara prijateljstva ter namenil oženiti se v jeseni z lepo Terezo Vrančićevo, s katero se je bil pred nedavnim skromno zaročil. Toda te osnove mu je smrt pomešala. V avgustu je moral oditi v Podravino, da tamkaj popiše narodne stražarje. Tukaj je oboel na dristi, o katerej so tr-

v zavarovalnico proti požarom ali za prekoristne v gospodarske zadrage. Kakor mi je znano, prekaša ga v tem oziru celo štajerska kmetijska družba, katere vodstvo je v Slovencem neprijaznih rokah, in podpira združništvo celo mej Slovenci. Ugovarjati bi se utegnilo, da nima odbor naše družbe po svojih pravilih ničesar opraviti s takimi zavarovalnicami in zadrugami. To je ravno dovolj žalostno in pomilovanja vreden tak odbor, ki se ne zaveđa zahtev sedanjega časa in ne spremeni kmetovalcem v korist svojih pravil, ki so še iz one stare dobe, ko so kmetje mesto čevljev nosili še cokolje; ona cokoljarska doba pa ni več primerna sedanjemu času. — 2. Za zboljšanje lovskega zakona imenovani odbor tudi še ni ničesar storil, akoravno je njegova sveta dolžnost, varovati v prvi vrsti kmeta, ne pa divjačino, katere mu povzroča veliko škodo. S tem v zvezi je sedanjih nesrečni policijski red, ki kmetu niti psa ali mačke ne privoši za hišnega varuha, ker se ju takoj odstrani, ako se oddaljita le 30 m od hiše. — 3. O svinjereji angleške pasme, ki je zelo obrestonosna za razumnega kmetovalca, se je lani sicer mnogo govorilo, posebno o tem, da se ustanove postaje za svinjerejo, toda zgodilo se je toliko kot nič. Odbor je stavil take neizvedljive pogoje za te postaje, kakor bi ne bilo v odboru nobenega strokovnjaka. Povsem umevno, da ni bilo prošilcev. — Končno le še jedno vprašanje: Ali bi ne bilo koristno, da bi se odstranila vpisnina in bi se plačevala le udnina letnih 2 gld. S tem bi se člani zdatno pomnožili. — Toda škoda črnila, saj je sedanji odbor gluhi in slep za vse take obče-koristne ljudske želje in zahteve.

(Nadvojvoda Jožef Ferdinand) je od pešpolka št. 17 uvrščen k pešpolku števil 59.

(Tomaževa žlindra in kmetijska družba.) Podpisana Gospodarska zveza vzdržuje svojo trditve, da c. kr. kmetijska družba ni znala kupiti Tomaževe žlindre in to tem bolj, ker ji je pripoznal sam ravnatelj praške tvornice za Tomažovo žlindro, da je bila kartelna cena 13 kr. za kilogram procent fosforne kisline. Toliko je pripoznal, vpraša se pa, če ni bila kartelna cena še nižja. Ravno isti ravnatelj praške tvornice za Tomažovo žlindro je priznal, da ima prvič c. kr. kmetijska družba pogodbo do konec tega leta, da sme samo ona prodajati žlindro na Kranjskem. Pri tej točki je zopet vprašanje, koliko si je izposlovala ista rabata pri sklepanju pogodbe, ker nam je znano, da imenovana tvornica pri takem sklepu, kakor ga je napravila c. kr. kmetijska družba, da rabat od 10 do 15 gld. pri vsacem vagonu, drugič, da je imel neki njen, namreč praške tvornice, zastopnik 17- do 18 odstotno žlindro po 2 gld. 49 kr.

franco postaja Trst. V roki imamo še druge dokaze, da ima c. kr. kmetijska družba edino zastopstvo, katero je v svoji prvi izjavi tako zaničevala. V ravno isti izjavi je tudi povdarjala, da se na Kranjskem ne sme druga žlindra prodajati, kakor 18 odstotna, to je bil zopet dokaz, da se pri pogajanju s praško tvornico ni niti informirala, ali so tudi druge tvornice za Tomažovo žlindro, katere niso v kartelu, tako da si je bila v svesti, da je kar meni nič tebi nič se izrazila, kakor bi imela monopol za Tomažovo žlindro v roki. Kako škoduje vsak monopol cenam dotičnega blaga v trgovini, to je vsacemu jasno, tu pa še posebej, ker so odjemalci kmetovalci, kateri so prepričani, da se lahko zanesejo na trgovsko znanstvo slavne kmetijske družbe. Zadnje dni imeli smo pa tudi v roki ponudbo trgovca za Tomažovo žlindro iz Trsta. Ista ponudba je bila prvotna in je imela ceno 17- do 18 odstotni Tomaževi žlindri 2 gld. 60 kr. franco Trst. Tu je zopet dokaz, da nima nobene podlage tistih 16 kr. za kilogram procent fosfatne kisline, na katere se opira c. kr. kmetijska družba. Kar se pa tiče zgube, katero trdi c. kr. kmetijska družba, da jo ima Gospodarska zveza, bode se pa tako pokazalo pri letnem računu, katerega bode Gospodarska zveza objavila svoječasno. Isti bode vendar zadosten dokaz c. kr. kmetijski družbi, da Gospodarska zveza kot taka nima nobene izgube. Koncem nam je še omeniti, da se c. kr. kmetijska družba opira na ceno, po katerih prodajajo trgovci Tomažovo žlindro. Vsak trgovec ima svoj gotovi dobiček pri prodaji žlindre, c. kr. kmetijska družba pa ne dela dobička. Ako dotični dobiček odštejemo od prodajalne cene, imamo najlepši dokaz, da je bila cena Tomaževi žlindri veliko nižja — trgovci navadno niso zadovoljni z majhnim dobičkom — kakor trdi c. kr. kmetijska družba, tedaj se lahko opravičeno vprašamo z »Domoljubom«, kako pridejo naši kmetovalci do tega, da plačujejo tako drago Tomažovo žlindro od družbe, katera ne dela nobenih dobičkov pri tej kupčiji, ampak nasprotno še uporablja podporo, da dobivajo kmetovalci ceneje žlindro. Na izjavljanje v Malovrškem slogu, katero more samo imponirati zavednežem »Narodovim«, pa se nam ne zdi potrebno odgovarjati.

Načelnništvo.

(Osebnosti.) Okrajni sodnik Jurij Zottig je premeščen s Krka v Kormin. — Umrl je pred. g. Ivan Dugolin, župnik v Ajdovščini. Dosegel je starost 51 let. N. v m. p. — Pri kardinalu Misijji v Gorici sta kot gosta škof dr. Mahnič in mons. Petris. — V sedmi plačilni razred sta povisana slovenska profesorja na goriški gimnaziji gg. Anton Šantel in Fr. Plohl. — Predsednik jugoslovanske akademije v Zagrebu č. g. Josip Torbar je daroval včeraj svojo zlato mašo.

dili, da je kolera. Nemčič se je hitro povrnil v Križevce, kjer je med tem v kljub neumornemu trudu županijskega fizika dra. Schlossera čez nekoliko dni, 5. septembra l. 1849. umrl, star šele 37 let. Umrl je v naročju svoje zaročenke v svojem stanovanju, v prvem nadstropju županijske hiše. Dva dni kasneje ga je spremlilo celo mesto ter mnogo zunanjih prijateljev in spoštovateljev do hladnega groba na pokopališče sv. Roka. Njegova prezgodnja smrt je razžalostila celo Hrvaško, a upravni odbor županije je zapisal njegove služe v javnem in zasebnem življenju za večne čase v javni zapisnik. Ker v tem času v Križevcih ni nobeden umrl od kolere, ni nobene sumnje, da je tudi njegova bolezen bila le huda prehlada. Na pesnikov grob je postavila zahvalna prijateljska roka železni križ, ki še dandanes stoji, dokler ga v kratkem ne nadomesti krasen spomenik od marmorja po osnovi mladega hrvaškega klesarja Rudolfa Valdeca. Bržkone se bode vzdajala tudi spominska ploča na hiši, v katerej je Nemčič umrl, da se tako izkaže čast zaslužnemu pesniku in domoljubu.

Nemčič je izdal od svojih spisov samo svoje »Putositnice« ter niz svojih pesmi v »Danici«. Še le posle njegove smrti je zbral Mirko Bogović njegove pesme ter jih z življenjepisom pesnikovim izdal l. 1851. v Zagrebu. Bogović je tudi v »Nevenu« tiskal l. 1852. drugi del njegovih »Putositnic«, l. 1854. nedovršeni roman »Udes ljudski« in l. 1854. veselo igro: »Kvas bez

kruha ili tko će biti veliki sudac?« In da bode imel hrvaški narod zbrana vsa dela Nemčičeva, jih bode izdala »Matica Hrvatska« v spomin petdesetletnice pesnikove smrti.

Ni mnogo, kar je Nemčič, ta mili sanjar med ilirskimi pesniki, podal hrvaškemu narodu duševne hrane; prerano mu je bila postrizena nit življenja. Toda, kar je dal, to so divne pesme: »Il je možno«, »Hrvačani deane simo«, »Kažite mi«, »Tko je muž«, »Gori nebo visoko«, »Bogue«, »O da raj se prošlih lieta«, »Grob kaludjera« itd., ki bodo živele v hrvaških srcih do veka in vedno jih navduševale. Njegovi »Lepiri« so mili bratje Vrazovih »Djulabija«, a »Putositnice« živ dokaz njegovega nežnega čuvstva in njegove humoristične žile.

Anton Nemčič je bil krasen, vitek človek, modrih oči, uljudnega ponašanja, resnoben in tih, čutljiv, včasih humorist in satirik. Mnoge njegove pesme so hrvaški skladatelji priredili za petje; med drugimi je poznata posebno pesem »Domovini«, katero je zložil pesnik, ko se je vozil od Trsta v Benetke l. 1843: »Gori nebo visoko, Dolje more duboko, A ja u sredini, Nočniju tišini, Mislim na te, mā jedina, Premilena domovina«. Na koncertu prigodom odkritja pesnikovega spomenika so se pele samo njegove pesme, da se s tem še posebno vzveliča vsa ta svečanost. Slava vrlému rodoljubu in plemenitemu pesniku Antonu Nemčiču!

Hrvaško časopisje se v krasnih člankih spominja jubileja odličnega sina hrvaškega naroda. Tudi mi se pridružujemo njegovim čestitcem. Da bi še dolgo služil Bogu in domovini!

(Slovensko gledališče.) Jutri, v četrtek, dne 26. t. m. je izredna predstava na čast zunanjim članom c. kr. kmetijske družbe. Ker bo ta dan mnogo Slovencev iz raznih krajev kranjske dežele v Ljubljani zbranih, ki imajo sicer redkokedaj priliko obiskovati slovensko gledališče, odredila je intendant slovenskega gledališča, da se ta dan uprizori izjemoma dramska in operna predstava. Da se zunanjim obiskovalcem gledališča poda pristna slika sedanjega stanja slovenskega gledališča in njegovega napredka v dramskih in opernih predstavah, uprizori se pristna domača izvirna igra Stritarjeva »Logarjevi« ter poje se jednotejanska opera Cavalleria rusticana. Ker nastopajo v igri in operi najboljši domači in tuje igralske in pevske moči, poda se občinstvu pristen, resno lep umetniški užitek. Opozarjamo, da se predstava prične izjemoma že točno ob 7. uri zvečer.

(»Narodov« črni zgodovinar?) »Mladi učitelj«, bojevnik liberalne stranke zoper klerikalizem, je svoje zgodovinske članke v Narodu prekinil. V petek je še prežvekoval nebrojokrat pogreti Galilejev prepir s papežem Urbanom VIII. Očividno je mislil s tem razkriti strmečemu svetu čisto nova klerikalna grozodejstva. Toda vidi se, da je mož zelo, zelo mlad. Ko bi bil količkaj pregledoval kake umazane brošure, naperjene proti kat. cerkvi, zadeti bi bil moral na Galileja. V največjem času so se objavili vsi avtentični akti tičoč se njegove pravde. S tem so pa tudi izpodbita tla vsem bajkam o Galilejevi »torturi«, o njegovem izreku »epur si muove« o »temni ječi«, o molitvi »šestih rožnih vencev in Davidovih psalmov«. Poslednje se je zdelo g. učitelju posebno hudo, tako hudo, da ga je premagala otožnost in je najbrže vsled tega obmolknil.

(Jakob Dimnik — se brani.) Jakob Dimnik je spustil v »Učiteljskem Tovarišu« že dva članka »pro domo«. Prvega smo že omenili. Bil je Jakob Dimnik v »oklepajih«, recte v »škrípčih«. Sedaj je objavil še drugi članek. Še v roke nismo dobili »Tovariša«, se je že tudi v »Narodu« bahato oglasil, češ: »Zdaj pa molči kakor grob«. Počasi, počasi po kamenju! Kaj pa je dognal Jakob Dimnik? Da je profesor Zupančič spisal svojo pedagogiko po virih, pa da vse povesti »Domoljubove« zbirke niso izvirne. Kaj sledi odtod? Kje pa je Kalan trdil, da jih je on spisal? S podpisom? A na zbirki je le zapisano, da jo je on sostavil in uredil. Kar se pa tiče mag. Zupančiča pedagogike je res, da je spisana po virih, a so viri tudi citirani. Jakob Dimnik pa nam bo gotovo priznal, da smo njegove pedagogike omenili le mimogrede. Jakob Dimnik se gotovo še spominja, da smo mu prvič očitali plagiatstvo, ko je podlo napadel katoliško cerkev in družbo Jezusovo, in smo dognali, da je bil članek — preplonkan. Dognali so takoj na to drugi, da je bil preplonkan tudi članek o praški razstavi, dognali smo, da so preplonkani članki v letošnjem »Tovarišu«, in dognati bi se dalo najbrž, da je Jak. Dimnik celo s platnic pisank (!) prepisaval! Na to naj Jak. Dimnik odgovarja! Zakaj bi rad zvodil brave na napadni sled? Ali mar ni res, da je Jakob Dimnik že mnogo preplonkal, ne da bi imenoval viro? Prav za prav celo ne vemo, kaj je sploh že Dimnik spisal izvirnega! Zdi se nam, da bi sam težko povedal. Zato pa je najbolj modro, če lepo molči in odslej vselej ime dene v »oklepaj«, ker bomo odslej vsi vedeli, da Jakob Dimnik v oklepajih — prepisuje! Če ga pa obsledimo brez oklepajev, ga bomo zopet — bodisi nesramno ali ne! — dali v škrípce!

(Shod.) Jutri dne 26. oktobra bo za ljubljansko dekanijo shod »sodal. Ssimi Cordis« ob 10. uri v semeniški dvorani.

(Posredovalnica za delo v Ljubljani.) Da se ta prepotrebna posredovalnica ustanovi, bi bil za to tudi po mnenju »Primorskega Lista« najbolj sposoben organizacijski shod kršč. soc. delavcev, ki se bode letos o Božiču vršil v Ljubljani. »Le na ta način«, pravi »Primorski List« »smemo v

kratkem pričakovati toliko potrebno vstanovitev posredovalnice za delo, nikakor pa ne, če bomo čakali, da sklene kaj v tem oziru ljubljanski abderitski mestni zbor.

(Soča v družbi Malovrha in Penižka.) Precej podlosti je namazano v današnji »Soči«. Omenja Penižkovega brzojava in dr. Šusteršičevega pojasnila, in vprašuje »Kaj je res?« potem pa pravi: »Stvar v tem hipu še ni do konca dognana«. Gabršček ve celo več, nego »Narod«, češ, da »Narodovo« uredništvo še nima z Dunaja obvestila, da bi bilo poročilo mistificirano Gabršček je torej postal zelo uslužen Malovrhu, ker ga je menda Malovrh ob njegovi tožbi proti »Narodovemu« uredništvu prepričal, da ima »Narod« vedno prav. Odkar je Gabršček tožbo proti »Narodu«, ki ga je obložil z različnimi podlostmi, umaknil, ne ve, kako bi se hvaležnega izkazal, da »Narod« ni še več lepega o njem povedal. Po današnji »Soči« se prav nič ne čudimo, da so Goričani takega moža postali do grla siti. Laž »Narodova« in žida Penižka je dognana in Gabrščeku ni prav nič treba biti »do sile radovednim, na kateri strani se dožene resnica«. Sev lepi trojici Malovrh, Penižek in Gabršček pa kljub temu ne moremo zabraniti, da bi še nadalje ne iskala »resnice« po svoje, a je nikdar — ne dobila.

(»Narod« v škripih.) Lepo je gledati, kako se »Narod« zvija, odkar je razkrit njegov nesramni komplot. Sinoči je objavil sledeče telefonično poročilo o dr. Pacaku: »Gospod dr. Pacak mi je dejal, poroča žid Penižek, da je rekel dr. Šusteršiču, da se ni zgodila nikaka zamenjava; da je Kathrein na vprašanje, kaj ima njegova stranka proti dr. Ferjančiču, odgovoril, da se je od slovenske katoliške strani proti zopetni izvolitvi dr. Ferjančiča sčevalo, on (Op. ured. »Narod«.) »Pacak ali Kathrein?« pa, da je s tem spravil v zvezo dr. Šusteršičevo mudenje pred nekaj dnevi na Dunaju. Odgovornost za to prepuščamo seveda zopet našemu poročevalcu«. Ali ni to moder zagovor? Nekaj namigavati, česar nihče ne razume, nekaj sumničiti, potem pa še dostaviti: odgovorni seveda nismo zato, ali je res ali ne? Tako znajo le še — čifuti!

(Električni tramvaj v Ljubljani.) Tvrdba Siemens & Halske je poslala včeraj v Ljubljano v svrhu tehničnih predpriprav za električno železnico svojega inženjerja Mayerja (!).

(Graf Goess na potovanju.) Graf Goess je poletel v Pazin. Prva njegova pot je bila v italijanski gimnazij, o katerega čudovitih pedagoških uspehih in veliki njegovi potrebi se ni mogel načuditi. Tako poročajo italijanski listi. Ako je graf Goess obiskal tudi hrvaški gimnazij, o tem se ne poroča. Graf Goess se najbolje počuti mej svojimi.

(Goriške novice.) Porotne obravnave v Gorici. Radi umora je stal predvčerajšnjim pred goriškimi porotniki Italijan Moro. Dobil je 5 let težke ječe. — Izpite učiteljske usposobnosti v Gorici bode delalo 13. novembra t. l. 12 Slovencev, 15 Italijank in 1 Slovenec. — Za notarsko mesto v Gorici, ki je izpraznjeno po smrti notarja Nordisa, se srdito poganjajo Italijani. Pravično bi bilo, da mesto dobi Slovenec. — Goriški slovenski trgovci in obrtniki se pridno shajajo na poziv pol. društva »Sloge«. Tako je dr. Gregorčič zopet sklical zaupni shod slovenskih trgovcev in obrtnikov. Razpravljali so o svojem položaju. Govorila sta tudi dr. Rojic in ces. svet. Vodopivec. Prihodnji shod bode dne 5. novembra. — Čisti dobiček nove »Narodne tiskarne«, v kateri se tiska glasilo političnega društva »Sloge«, »Gorica«, bodo dobili slovenski dobrodelnici zavodi v Gorici, v prvi vrsti lovenske šole v Gorici. To boli Gabrščekov žep n boji se celo »Corriere di Gorizia«, ki je zato objavil v prevodu Gabrščekovo odprto pismo, v katerem se radi tega znaša nad dr. Gregorčičem.

(Agenti banke »Slavije«) strašno peče, da nečemo v zadevi banke »Slavije« več mižati. V »Soči« je danes nekdo natočil 57 vrst solza. Pride do zaključka, da je proti »programu in doslednosti« geslo proč od »Slavije«, ker Ivan Hribar to danes še ni »razkrinkan«. Vse to prizadevanje nas hoče »vreči nazaj v tiste lepe čase, ko še ni bilo zavednosti med našim narodom, temveč umno obmejni Slovenci hlapčevali brezpogojno tujcem«. Tako lepo zna pisati le »Soča«! Morda bode drug ton ubrala še le takrat, kadar bode domača zavarovalnica za izvenkranjske Slovence

dala več, nego jim je v deželnem zboru kranjskem dovolil »nerazkrinkani« Ivan Hribar, »ker ni pristaš klerikalne stranke, marveč se drži svoje skozi in skozi«.

(Iz Kamnergorice), 20. oktobra. V »Slovencu« št. 232 sva pisala: »Nove orglje, kakoršne so opisane v »Slovencu« št. 227, po dispoziciji s 13 registri, z dvema manualoma v Šturijah, podpisana rada narediva za ceno 2400 gld. i. t. d. in vljudno opozorila na najino eno. uro oddaljeno delo«. To prijazno priporočilo in pobriga za kruh v domači deželi — je pa ondotnega g. župnika Kromarja tako dirnula, da je započel v »Slovencu« št. 235 z dne 13. okt. polemiko z nama, na kar sva dolžna prijazno odgovoriti: Vsak objektivni čitatelj dotične notice vé, da g. župnika še v mislih nisva imela ali ga kaj sumničila in da se je prav neopravičeno v naju zaletel. Jeli sva kaj rekla, da troši denar? in tudi orgelj nisva nič kritikovala. Ko bi bila midva rekla: »Midva narediva orglje 450 gld. ceneje in boljše«, tedaj naj se bil gosp. župnik čutil zadetega, da siplje denar. Čemu to ropotanje, da orgelj nisva videla in preskusila. Saj tega nisva trdila in tudi rada priznava, da jih res nisva videla in poskusila, zato pa sva le rekla: »Nove orglje, kakoršne so opisane v »Slov.« št. 227, po dispoziciji s 13 reg., z 2 man. rada narediva za ceno 2400 gld.« Opis orgelj, dispozicije in cele vsebine je bil tako temeljit, da vsak mojster lahko in sme reči: »Take orglje, kakoršne so tu opisane, po tej disp. jaz lahko naredim za toliko ceno!« Vsaj dosedaj sva bila tega mnenja, da taka skromna priporočila obrtniku na domačih tleh niso prepovedana. Da bi ne poznala prav dobro izdelkov od gosp. kolege, tega nama ne more nihče zanikati —, a nesmisel bi bila od naju temveč, ko bi bila tudi dotične orglje preskušala in jih kritikovala. To ni kolegijalno, to ni lepo in ne častno! Ker predobro nama je znana firma M. Heterer vdove in sin v tem, da nama je dala vže mnogo zasluzka s tem, da je uže prav veliko piščali od nas naročila, katere midva izdeljujeva in intonovane pošiljava do malega vsem slavnim orglarskim firmam Avstrije in tudi izvan meje. Dne 22. okt. 1898. l. nam je č. g. župnik Kromar pisal takole: »Pri nas mislim na nove orglje. Imele bi 12 pev. spremenov. Dispozicijo imam pripravljeno. Delo mislim izročiti Vam Javite mi, kedaj, pod kakimi pogoji bi jih izgotovili«. Dne 24. oktobra sva odgovorila, da nama je težko natančno ceno pribiti, ker nimava disp. v rokah. Naznanila sva pa, da narediva orglje približno za 160—165 gold. pr. register, za II man. pa 200 gld. več. Po tej naši ponudbi je bilo lahko preračunati, da bi orglje s 13 reg. na dva manuala stale približno 2300 do 2400 gld. Jeli je bilo morda to »glihatje«, ker na to najino ponudbo nisva dobila nobenega odgovora več? Tedaj, ali se je č. g. župnik vstrašil 450 gld. nižje cene, ali pa ga je kedo nama delo izročiti odločno pregovoril. To pribijeva resnici na ljubo in še izjavljava, da po takej dispoziciji, s 13 reg. in 2 manuali orglje rada narediva za ceno 2400 gold. in se podvrževa najstrožji kritiki, kakor sva se podvrgla ravnokar pretečeni teden v Banjaluki v Bosni, kjer si stojita naše in od g. kolega deli prav tikoma skupaj! Velepospovanjem udana brata Zupan, domača stavbinska mojstra orgelj v Kamni gorici.

(Velikovec v germanski slavi.) V nedeljo so »nemški« Velikovčani storili veliko dejanje za ohranitev svojega germanstva. Po vsem Velikovecu so razohesili frankfurtarice. Pokazati so s tem hoteli veliko veselje, da prideta med nje razširjat nemško modrost Rokitsky in Tschernig. Občina je povabila celo okrajno sodišče, naj tudi izobesi zastave, a okrajno sodišče se temu pozivu vendar ni odzvalo, pač pa je c. kr. pošta udala se pozivu županstva. Po »Bauerntagu« so priredili vdeležnikom »pri Adlerju« socijalni demokratje »Bauernball«. Nadaljni vspeh je bil: v ponedeljek ogromen maček v nemški veličini. Heil!

(S Koroškega) se nam poroča: Z ozirom na notico, katero je posnel naš list dne 17. t. m. po »Edinosti«, da so se namreč celovskim slov. bogoslovcem odreklo na višjem mestu slov. pridige, prejeli smo pojašnilo, da je to žal le gola resnica. Res je, da imajo tamošnji bogoslovci svojo slov. akademijo, kjer se vadijo sploh v govorništvu, in prirejajo izvanredno tudi svoje besede; toda to nima s pridigovanjem nič opraviti. Enako akade-

mijo imajo tudi nemški bogoslovci poleg oficijelnih pridig pri mizi. In ravno v tem oziru, da bi namreč pri mizi imeli slov. bogoslovci pridigo v svoji materinščini, kakor so do sedaj morali v nemščini, kar jim za pastirstvo ne more mnogo koristiti, so se potegovali že 2 leti, kar se jim je pa sedaj odločno odreklo, dasi je ravnateljstvo podpiralo njih prošnjo. Torej kar je bilo dovoljeno za časa Marije Terezije, to se ob koncu 19. veka odreka. Niti tega slov. bogoslovci nimajo več, da bi pridigovali v slovenski župniji pri sv. Duhu, kakor je bilo to v navadi še pred 30 leti. Na Koroškem tudi v cerkvi nazadujemo. Ako še nadalje pomislimo, da se vrši tudi pouk le v nemščini ali latinščini, in kako malo časa je odmerjenega slovenščini tudi na gimnazijah po Koroškem, potem še le vidimo, kako težavno stališče ima koroška slov. duhovščina glede priučjenja pravilne slovenščine. Zares njihovi privatni marljivosti in požrtvovalnosti se imajo višji zahvaliti, da morejo pošiljati sposobne pastirje med slov. ljudstvo.

(Socijalni demokratje in občinske volitve v Gradcu.) Socijalno-demokratsko politično društvo »Wahrheit« je priredilo v ponedeljek 23. t. mes. velik ljudski shod, kjer je poročal F. Rössler o bližajočih se občinskih volitvah. Najprej je zavrnil očitjanje, da so rudečkarji o lanskim volitvah zatajili svoja načela, ker so volili nemške nacjonalce, ko bi bili pač lahko postavili svoje kandidate in ž njimi prodrli v tretjem razredu, zakaj lani je bilo treba odvrgniti naval klerikalcev. Potem pa je referent bral levite zdanjemu nacjonalnemu zastopu, ki s svojimi kratkovidnimi naredbami ubija male obrtnike in trgovce, ki je z gradnjo novega mestnega gledališča zagospodaril ogromne vsote in pokopal s tem idejo delavskega gledališča, ki nima smisla za potrebe ljudskih mas v zdravstvenem oziru, ki sklepa za občino kvarne pogodbe z zasebniki glede plinove razsvetljave in vodo-voda. V nacjonalnem oziru se je zastop posebno odlikoval z modrimi ukrepi. Neugodno vpliva v obrtnem pogledu sklep, da se vsprejemajo za mestna dela le nemški obrtniki in delavci, ker s tem se nekatere graške delavce oškoduje, pa tudi mesto trpi, ker med Nemci ni toliko spretnih delavcev, da bi se moglo druge pogrešati. S tem, da je prekrstil občinski svet konec Gosposke ulice v Bismarckov trg, oškodoval je dosti trgovcev in obrtnikov, ki ne morejo tega imena rabiti, ker se boje, in to po pravici, da izgube dokaj odjemalcev v mestu in na deželi. V očigled takemu gospodarstvu je socijalistična stranka sklenila, da postavi kandidate v tretji razred in navzlic neugodnemu volilnemu redu ima precej upanja, da ž njimi prodre in da bo mogla nacjonalcem gledati na prste. — Tako so si nacjonalci sami s pobijanjem krščanskih socijalcev vzgojili močno rudečkarško stranko, ki že zdaj strahuje nemško-nacjonalen Gradec.

(Pokopana) je bila včeraj Marija, Valant vdova Žumer v Gorjah. — Blaga žena, ki je doživela 80 let, naj počiva v miru.

(Menične golice s slovenskim besedilom.) Sedaj so v prometu uradne menične golice s slovenskim besedilom samo v vrednosti po 10, 20, 40, 60 in 80 vinarjev, ter po 1, 1.20, 1.40, 1.60, 1.80 in po 2 kroni. Glasom naredbe c. kr. finančnega ministerstva z dne 6. oktobra 1899 se bodo, kot smo že sporočili, s 1. novembrom 1899 l. počenski na novo vpeljale tudi uradne menične golice s slovenskim besedilom v vrednosti po 4, 6, 8 in po 10 kron.

(O ognju Podutikom) se nam dodatno poroča, da ima posestnica Helena Seliškar 1500 gl. škode. Rešili so samo živino. Zavarovana je bila za 600 gld.

(Nadebuden sin svojega očeta.) Bivši profesor na ljubljanski realki Knapič je na Koroškem zvest prijatelj »Los von Romovceva«. Ni čuda, da so ti prijatelji na njegovega sina Otona tako upljivali, da je Knapičev nadebuden sinek oglasil te dni izstop iz katoliške cerkve.

(Ogenj.) Iz Mengša nam poročajo, da je dne 17. t. m. zjutraj četrta na osmo uro jelo greti poslopje Martina Škofica v Velikem Mengšu. Domače gasilno društvo pod vodstvom načelnika g. Fr. Ručigaja je bilo z dvema brizgalnicama takoj na mestu ter po daljšem trudu zabranilo, da se ogenj ni razširil na bližja poslopja. Pet hiš, deloma s slamo kritih, je namreč prav blizu. Poslopje Škofičevo je bilo polno sena in slame. Kako

je nastal ogenj, se še ne ve. Iz nevarnosti oteči sosedje so gasilnemu društvu in njega načelniku iz srca hvaležni za izreden trud in požrtvovalnost.

(Tatvina.) V Lingarjevih ulicah je danes opoludne pobasala v trgovini g. Železnikarja neka 60letna kmetica kos suknene blaga ter je hotela z njim odkuriti. Pri svojem begu obnašala se je tako nerodno, da je policaj povprašal jo, odkod ima blago. Prestrašena žena je policaju takoj priznala tatvino. Romala je na rotovž.

(Ogenj.) V Kameciah, vasi fare Sv. Marije v Radatoviču v Žumberku začelo je 12. t. m. okolo 3. ure popoldne v neki hiši goreti. Dasi ni bilo vetra, razprostranilo se je ogenj jako hitro in vpepelil veliko poslopij. V pomoč so prihiteli tudi iz obmejnih kranjskih vasi. Kako je ogenj nastal, se ne ve. Škoda je proračunjena na 14.000 gld., a zavarovalnina znaša le neznatno svoto.

(Truplo utopljenega otroka.) Truplo dečka Jožefa Luknarja, ki je pretekli mesec utonil v Gruberjevem kanalu, je dobil France Kosanc iz Slap v Ljubljani. Truplo so pokopali na pokopališču pri Devici Mariji v Polju.

(Tepež.) v Sostrem so uprizorili fantje v nedeljo pred Mlakarjevo gostilno. Mučila jih je ljubosumnost. Erbežnika iz Most so tako zlasali, da je obležal, gostilničarjevega sina Antona Mlakarja je 15letni deček s kamnom močno načesal po glavi.

(Učitelj ljubljanske policije) je hotel postati neki Potisek iz Ljubljane. Na cesti je srečal policaja in ga osrečil z dolgo pridigo. Potisek se bode moral zagovarjati pred sodiščem, ker je svoj pouk raztegnil na psovke, katere si je policaj za beležil.

(Tehniki v Prusiji) dobe odslej po končanih višjih študijah doktorski naslov.

Telefonska in drzajavna poročila.

Dobrepolje, 25. oktobra. Voditelju katoliške narodne stranke dr. Šusteršiču izrekamo svoje zaupanje. Vse poštene Slovence pozivljamo na odpor proti požidovljeni Narodovi kliki, ki je zmožna takih podlostij.

Dobrepoljci.

Dunaj, 25. oktobra. Slovanska krščansko narodna zveza je sklenila zahtevati disciplinarno preiskavo proti dunajskemu poročevalcu „Slov. Naroda“ židu Penižku zaradi njegovih lažnjivih tendencijoznih poročil iz parlamenta. Načelniki zveze Povše, Bulat in Barynski so šli k predsedniku zbornice dr. Fuchs ter v imenu kluba zahtevali preiskavo.

Dunaj, 25. oktobra. Državni zbor nadaljuje debato o vladni izjavi. V imenu Poljakov je govoril poslanec Jaworski: Odprava jezikovnih naredb je v protislovju z nevtralnostjo vlade proti narodom. (Odobranje na desnici.) Ta korak vlade ne more zadovoljiti narodnih manjšin, ki trpe pod nasilstvom večin, in ne more v Avstriji ustvariti narodnostnega miru. Poljaki kot

pristaši narodne avtonomije ne morejo biti zadovoljni s takim centralističnim delovanjem vlade. (Odobranje.) Poljaki bodo ostali v desnici in svoje delovanje uredili v soglasju z desnico. — Poslanec Türk grozi Čehom z napadom Prusov. Pruski topovi bodo naredili red v Avstriji. — Za njim govori grof Palffy: Veleposestvo je solidarno s češkim ljudstvom. (Odobranje.) Vladna pot ne vodi k pomirjenju, ker s krivico se ne da doseči mir. — Dr. Stransky pravi, da je grof Clary slamnati mož grofa Goluchowskega (burni protesti proti Goluchovskemu na češki strani). Razveljavljanje jezikovnih naredb med češkim narodom izpodkopa dinastično čustvo. Grof Clary je naiven političen otročaj, ki je prišel na površje kot poganič Koerberjev. — Dr. Kathrein je govoril o solidarnosti desnice nasproti vladi.

Dunaj, 25. oktobra. Poslanec Vencajz in Krek sta stavila interpelacijo, zakaj se pri oddaji javnih del vlada tako malo ozira na male obrtnike.

Dunaj, 25. okt. „W. Abendpost“ demontuje vest, češ da vlada v kratkem razveljavi jezikovni naredbi za Šlezijo, ter konstatuje, da vlada ni izdala nikakega ukaza proti sedaj veljavnim jezikovnim določbam.

Dunaj, 25. oktobra. Nadvojvoda Leopold Salvator je imenovan zapovednikom 36. divizije. To imenovanje kaže, da bode del vladarske hiše ostal trajno v Hrvatski.

Olomuc, 25. oktobra. Pri pogrebu postreljenih pri izgredih v Holešovu je hotel nekdo prodreti skozi vojaški kordon. Vojak ga je nevarno zabodel in so ranjenca nezvestnega odpeljali v bolnico.

Rim, 25. oktobra. Iz Vatikana demontuje vesti o bolezni sv. očeta.

Berolin, 25. oktobra. Magistrat je dovolil za poplavlence v Avstriji 20.000 mark.

Madrid, 25. oktobra. Kraljica je podpisala dekret, s katerim se za pokrajino Barcelona suspendujejo ustavne garancije. — Finančnim ministrom je imenovan guverner španske banke grof Torrealany.

Vojška v Južni Afriki.

Angleška poročila z južno-afriškega bojišča o „odločilnih“ zmagah so bila vsekako prezgodnja, ob enem pa tudi tako sestavljena, da je vsakdo prepričan o njih neresničnosti. Vzemimo samo poročilo o „sijajni“ angleški zmagi 20. t. m. pri Glencoe, koder so bili Buri temeljito tepeni in zapodeni v beg, kmalu pa so se pokazali 30 km — zadaj za sovražnikom pri Modderbridge in drugi dan pri Elandslaagde, kamor so šli, kakor pravijo Angleži, po svoj poraz. Svet ni pričakoval, da bodo pripisovali Angleži svojemu nasprotniku naravnost nemogoče vojne kreposti.

Iz tega se razvidi, da so se Angleži sami grozno blamirali s svojimi poročili. To se potrjuje tudi v nekem zasebnem pismu, došlem iz Bethulije, v katerem se opisuje druga bitka pri

Glencoe kot sijajna zmaga burske armade. Ta vest je po zgoraj opisanem precej verjetna, ker so Buri zbrali na tem mestu vso svojo jugovzhodno armado. Stupni armadi poveljuje baje predsednik Krüger sam.

Položaj za Angleže ni nič kaj ugoden in bržkone se bodo s svojimi »zmagami« kmalu pomaknili nazaj do Ladysmitha, potem pa zopet poročali po znanem vojnem buletinu: »Pobili smo nasprotnika, potem jo pa ubrali nazaj.«

Iz najnovejših poročil je posneti, da so se burske čete prikazale tudi na južni meji Oranje države blizu Colesberga v Kaplandu, kjer je položaj za Angleže zelo resen in se nasprotnika niso prav nič nadjali. Buri imajo tu nad 1500 mož.

London, 25. oktobra. „Times“ poroča iz Colesberga 23. t. m.: Položaj je tu zelo resen. Buri, ki štejejo 350 mož, so se združili z oddeikom, došlim iz Driekopa. Defenziva je nemogoča. Mestna garda se je ob prihodu sovražnikov umaknila nekaj milj proti jugu v Naauwport.

London, 25. oktobra. „Daily Telegraph“ poroča iz Ladysmitha 23. t. m.: Pod vodstvom predsednika Krügerja in generala Jouberta so Buri znova napadli Glencoe. Armada šteje 9000 mož. Angležem poveljuje general Yule. Ta je zapovedal, naj se tabar umakne nazaj na kako boljše mesto. — Buri so razdrli železniško progo mej Glencoe in Ladysmithom.

London, 25. oktobra. Po angl. virih je padlo dosedaj 257 Angležev, mej temi 35 častnikov.

Foulard-svila 65 kr.

do gld. 3-35 meter — japonska, kitajska itd. v najnovejših vzorcih in barvah, tudi črna, bela in barvena **Hennebergova svila** od 45 kr. do gld. 14-65 meter — v najbolj modernih tkaninah, barvah in vzorcih.

Na zasebnike poštne in carine prosto na dom. — Vzorci obratno. Dvojni pisarni portio v Švicco.

Tovarne za svilo G. Henneberg

166 e. in kr. dvorni zalagatelj, **Carth.** 12-10 2

Cena žitu na dunajski borzi

dné 24. oktobra 1899.

Za 100 kilogramov.

Pšenica za jesen	gl.	8 38	do gl.	8 40
» » pomlad	»	8 63	» »	8 65
Rž za jesen	»	6 91	» »	6 92
» » pomlad	»	7 18	» »	7 20
Turšica za oktober	»	5 70	» »	5 71
» » november	»	—	» »	—
» » maj-junij	»	5 40	» »	5 42
Oves za jesen	»	5 23	» »	5 25
» » pomlad	»	5 60	» »	5 61

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m., srednji zračni tlak 736-0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
24	9. zvečer	38-0	9-3	sl. jug	jasno	0 0
25	7 zjutraj	37-6	4-5	sl. jzah.	oblačno	
	2 popol.	37-2	15-0	sl. svzh.	poloblačno	

Srednja včerašnja temperatura 8-6 normale: 8-9.

Nc. I. 280/99
1.

Oklic.

855 1-1

Št. 362-6.

854 3-2

C. k. okrajno sodišče v Kamniku je na prošnjo lastnice **Ivane Šarc** rojene **Majdič iz Jarš št. 13** zastopane po c. kr. notarju dr. Schmidingerju, dovolilo

prostovoljno prodajo zemljišč

I. vlož. št. 38 kat. občine Jarše, sestoječega iz parcel št. 151 hiša in mlin št. 24, št. 150 travnik; št. 630 mlinški jarek za 1/8 solast; II. vlož. št. 175 kat. občine Jarše obstoječega iz parcel št. 147/1 travnik; št. 147/2 stavišče, potom javne dražbe, za katero se je jedini prodajalni narok določil

na dan 31. oktobra 1899

ob 11. uri dopoldne pri tem sodišču v razpravni dvorani št. 2 s pristavkom, da iznaša izključna cena za oboji zemljišči, ki se bode skupno dražili in prodali, 6000 gld., da se pod to ceno ne prodaste, da ostanejo zastavne pravice zemljekupno zavarovanih upnikov brez ozira na dognano kupnino tabularnim upnikom pridržane, in da se ima najvišji ponudek, ki služi v prvi vrsti v plačilo knjižnih stavkov, v ostalku pa pripada prodajalki, v smislu dražbenih pogojev plačevati v roki dr. Karola Schmidingerja, c. kr. notarja v Kamniku, ali pa vložiti v sodno shrambo.

Natančnejši dražbeni pogoji, posestni list in zemljekupni izvadek se morejo vsak dan med opravičnimi urami vpogledati v tusedni pisarnici ali pa pri c. kr. notarju v Kamniku.

C. kr. okrajno sodišče v Kamniku, odd. I.,

dné 19. oktobra 1899.

Razglas.

Inženér gospod Edvard Maier, tvrdke Siemens & Halske, pričel bode te dni po mestu meriti za **zgradbo električne železnice v Ljubljani.**

Ker izvrševanje teh del in naprava z istimi v zvezi stoječih potrebnih znamenj in bilježek stoji pod javnim varstvom, opozarja se p. n. občinstvo, naj dotičnih znamenj in bilježek nikari ne poškoduje in omejenega gospoda inženerja kolikor mogoče podpira.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dné 24. oktobra 1899.

Nagrobne vence

in

trakove za vence

ima v zalogi po najnižjih cenah

v največji izberi

Karol Recknagel,

Mestni trg šte. 24. 856 2-1

